

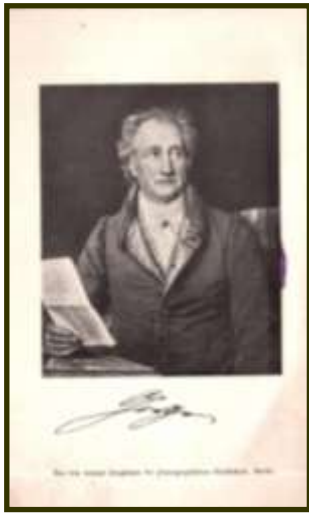
Бібліотека
Житомирського державного університету
імені Івана Франка

Найбільший велетень людського слова

за висловом Івана Франка

до 265-річчя від дня народження Гете

2014

Йоганн Вольфганг фон Гете – німецький поет, письменник, драматург, мислитель і натураліст. Вважається засновником сучасної німецької літератури, був лідером романтичного руху «Буря і натиск». У галузі ботаніки вважається засновником порівняльної морфології рослин.

Йоганн Вольфганг фон Гете народився у старому німецькому торгівельному місті Франкфурті-на-Майні у сім'ї заможного бюргера Йоганна Каспара Гете (1710-1782), імперського радника, колишнього адвоката. Мати – Катерина Елізабет Гете (уроджена Текстор; 1731-1808). Батько Гете був педантичною, вимогливою, неемоційною, але чесною людиною. Від нього сину передалася тяга до знань. Мати прищепила своєму синові любов до створення історій, вона була для Гете прикладом сердечної теплоти та мудрості.

Гарно обставлений будинок Гете мав велику бібліотеку, завдяки якій письменник рано познайомився з «Іліадою» Гомера, з «Метаморфозами» Овідія, прочитав в оригіналі твори Вергілія. Його батько був із тих, хто, не задовольнивши своїх амбіцій, намагався дати дітям більше можливостей і дав їм повноцінну освіту.

У 1765 Йоганн відправився в Лейпцизький університет, свою вищу освіту завершив в Страсбурзькому університеті в 1770 році, де захистив дисертацію на звання доктора права.

У Франкфурті Гете серйозно захворів. За півтора року, які він пролежав у ліжку через декілька рецидивів, його відносини з батьком значно погіршилися.

Зустріч з Гердером, який ознайомив його зі своїми поглядами на поезію і культуру, була переломом у творчості Гете. Він знайомиться з молодими письменниками (Ленц, Вагнер), в ньому прокидається зацікавлення народною поезією, вплив якої відчувається у вірші «Heidenröslein» (Степова трояндочка) та ін., а також зацікавлення Оссіаном, Гомером, Шекспіром. Він у захваті від пам'яток готики – «Von deutscher Baukunst D. M. Erwini a Steinbach» (Про німецьке мистецтво будування Ервіна фон Штайнбаха, 1771).

У 1775 році Гете був запрошений до Карла Августа, герцога Саксен-Веймар-Ейзенаху. Він став першим міністром герцога, одержав титул таємного радника. Дослідник творчості Гете М. М. Вільмонт так пояснив мотиви цього вчинку: «Від'їжджаючи до Веймара, Гете плекав надію домогтися радикального поліпшення суспільних відносин хоча б на невеликому клаптику німецької землі, у володіннях Карла-Августа, для того, щоб цей клаптик землі послуговував зразком для всієї країни, і проведені там реформи стали б прологом загальнонаціональної перебудови німецького життя». Переконавшись, що це було утопією, Гете поступово обмежує, свою державну службу, залишаючи за собою лише театр і навчальні заклади. Таким чином Гете поселився у Веймарі, де він залишався до кінця свого життя.

1806 року Йоганн одружився з Крістіаною Вульпіус. До того часу вони вже мали кількох дітей.

6 березня 1832 Гете застудився під час заміської прогулянки в екіпажі, а 22 березня поет помер у Веймарі. 26 березня труну з тілом Гете помістили в герцогську усипальницю поруч з прахом Шиллера.

Вже на початку ХІХ ст. Гете був широко відомий в Україні. 1827 року він був обраний почесним членом Ради Харківського університету.

Про переклади Гете українською можна довідатися з бібліографічної праці Володимира Дорошенка «Гете в українських перекладах, переспівах та наслідуваннях», яка була опублікована у 1932 році до сторіччя від дня смерті Гете.

Перший переспів з Гете українською мовою належить Петру Гулаку-Артемівському – балада «Рибалка» (1827).

Балада «Лісовий король» в українському перекладі була надрукована окремим виданням у Львові в 1838 році, автором перекладу був український мовознавець, греко-католицький священник Йосип Левицький.

В дореволюційні часи з переспівами й перекладами Гете українською мовою виступали також Павло Білецький-Носенко, Юрій Федькович, Володимир Шашкевич, Костянтин Думитрашко, Пантелеймон Куліш, Никанор Грабовський та ін. Тарас Шевченко називав Гете «великим», знав і любив його твори, особливо «Фауста».

Невтомним популяризатором Гете був Іван Франко, який переклав багато його поезій, всю першу частину та уривки з другої частини «Фауста» і написав розвідку про цей твір. Франкові переклади творів Гете дослідив Леонід Рудницький у фундаментальній праці «Іван Франко і німецька література», виданій 1974 року в Мюнхені.

Після революції 1917 року твори Гете перекладали Максим Рильський, Микола Терещенко, Дмитро Загул, Микола Улезко, Євген Дроб'язко, Василь Стус та ін. Перший повний переклад «Фауста» українською мовою зробив Микола Лукаш.

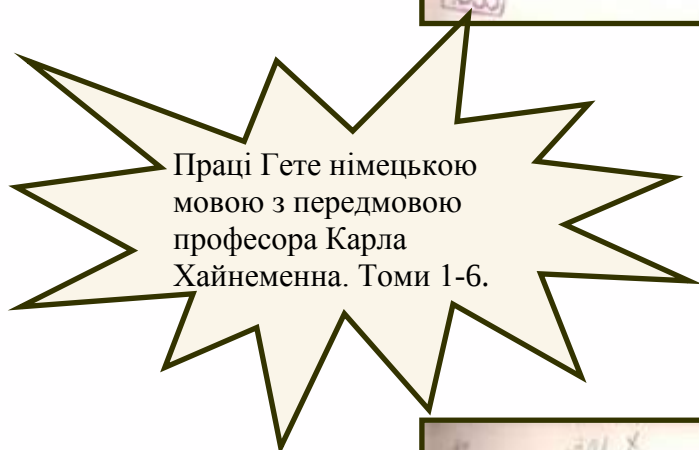
Гете підтримував дружні зв'язки з уродженцем Закарпаття І. С. Орлаєм.

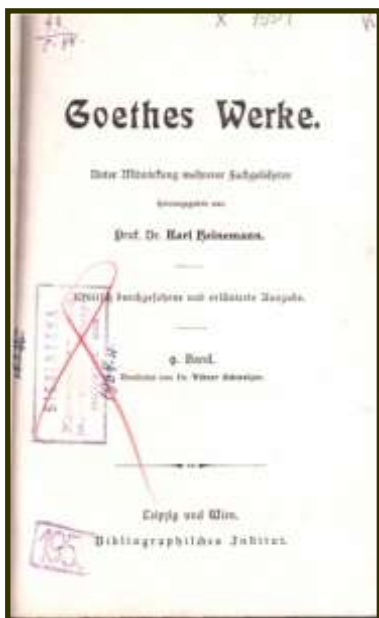
Велике Веймарське видання творів Гете налічує 143 томи. Зокрема, ним написано більше 3000 віршів.

***Книги щодо творчості Йоганна Вольфганга Гете,
які є у фонді букіністичної літератури
бібліотеки.***

Праці Гете в 16 томах зі вступною
статтю професора У. С. Према,
видані на початку ХХ століття у
Лейпцизі. Томи 1-3 та 8-12.

Праці Гете німецькою
мовою з передмовою
професора Карла
Хайнеманна. Томи 7-12.

Праці Гете німецькою
мовою з передмовою
професора Карла
Хайнеманна. Томи 13-15.

Шерер Вільгельм – німецький філолог. Професор Віденського, Страсбурзького, Берлінського університетів. Глава школи літературознавців-позитивістів. Займався історією німецької мови.

Віртуальну виставку підготували:

зав. науково-методичного відділу Бондарчук Т. А.

та бібліотекар науково-методичного відділу

Романчук Р. М.